

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

2009 - 2014

Документ за разглеждане в заседание

A7-0363/2011

18.10.2011

ДОКЛАД

относно справянето с преждевременното напускане на училище
(2011/2088(INI))

Комисия по култура и образование

Докладчик: Mary Honeyball

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	19
СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО ЗАЕТОСТ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ	24
РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ	33

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно справянето с преждевременното напускане на училище
(2011/2088(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид член 165 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид член 14 от Хартата на основните права на Европейския съюз,
- като взе предвид Конвенцията на ООН за правата на детето, и по-специално членове 23, 28 и 29 от нея,
- като взе предвид Решение № 720/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. за създаване на Програма за действие за обучение през целия живот¹,
- като взе предвид съобщението на Комисията относно справедливост и ефикасност на европейските системи за образование и обучение (COM(2006)0481),
- като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „Младежта в движение: Инициатива за разгръщане на потенциала на младите хора с цел постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в Европейския съюз“ (COM(2010)0477),
- като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „Справяне с преждевременното напускане на училище: ключов принос към стратегията „Европа 2020“ (COM(2011)0018),
- като взе предвид предложението на Комисията за препоръка на Съвета относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище (COM(2011)0019),
- като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „Образование и грижи в ранна детска възраст: да осигурим за всички деца най-добрия старт в живота за отретния свят“ (COM(2011)0066),
- като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“ (COM(2011)0173),
- като взе предвид заключенията на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 21 ноември 2008 г. на тема „Да подготвим младите хора за XXI век: програма за европейско сътрудничество по въпросите на училищата“²,

¹ ОВ L 327, 24.11.2006 г., стр. 45.

² ОВ С 319, 13.12.2008 г., стр. 20.

- като взе предвид заключенията на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕТ 2020“)¹,
 - като взе предвид заключенията на Съвета от 26 ноември 2009 г. относно образованието на деца с мигрантски произход²,
 - като взе предвид заключенията на Съвета от 11 май 2010 г. относно социалното измерение на образованието и обучението³,
 - като взе предвид резолюцията си от 1 февруари 2007 г. относно дискриминацията на млади жени и момичета в сферата на образованието⁴,
 - като взе предвид своята резолюция от 16 януари 2008 г., озаглавена „Стратегия на ЕС за правата на детето“⁵,
 - като взе предвид своята резолюция от 23 септември 2008 г. относно подобряване на качеството на подготовката на учителите⁶,
 - като взе предвид своята резолюция от 18 май 2010 г. относно ключови умения в един променящ се свят: изпълнение на работната програма за образование и обучение 2010 г.⁷,
 - като взе предвид своята резолюция от 18 май 2010 г. относно стратегията на ЕС за инвестиране в младежта и за мобилизиране на нейния потенциал⁸,
 - като взе предвид своята резолюция от 9 март 2011 г. относно стратегия на ЕС за интеграция на ромите⁹,
 - като взе предвид своята резолюция от 12 май 2011 г. относно обучението в ранна детска възраст в Европейския съюз¹⁰,
 - като взе предвид член 48 от своя правилник,
 - като взе предвид доклада на комисията по култура и образование и становището на комисията по заетост и социални въпроси (А7-0363/2011),
- А. като има предвид, че за да участват пълноценно в обществото и да могат да се реализират задоволително като личности и граждани, младите хора трябва да притежават широка гама от знания и умения от основно значение за тяхното

¹ ОВ С 119, 28.5.2009 г., стр. 2.

² ОВ С 301, 11.12.2009 г., стр. 5.

³ ОВ С 135, 26.5.2010 г., стр. 2.

⁴ ОВ С 250Е, 25.11.2007 г., стр. 102.

⁵ ОВ С 41Е, 19.2.2009 г., стр. 24.

⁶ ОВ С 8 Е, 14.1.2010 г., стр. 12.

⁷ ОВ С 161Е, 31.5.2011 г., стр. 8.

⁸ ОВ С 161Е, 31.5.2011 г., стр. 21.

⁹ Приети текстове, P7_TA(2011)0092.

¹⁰ Приети текстове, P7_TA(2011)0231.

интелектуално и социално израстване, включително способност за ефективно общуване, работа в екип, разрешаване на проблеми и критическо оценяване на информацията,

- Б. като има предвид, че образованието насърчава у младите хора ценности като личностно развитие, по-добра социална интеграция и по-голямо чувство на отговорност и инициатива,
- В. като има предвид, че процентът на преждевременно напускане на училище варира в държавите-членки на ЕС, както и в градовете и регионите и между социално-икономическите категории на населението, и се влияе от редица комплексни фактори,
- Г. като има предвид, че една от петте водещи цели на стратегията „Европа 2020“ е намаляването на броя на лицата, преждевременно напуснали училище, до по-малко от 10 % и увеличаване до най-малко 40 % на частта на по-младото поколение със завършена университетска степен или диплома или еквивалентно образование,
- Д. като има предвид, че през 2003 г. държавите-членки се договориха за целта от 10 %, но само седем от тях успяха да я достигнат, и като има предвид, че през 2009 г. средният процент на преждевременно напусналите училище лица беше 14,4 %,
- Е. като има предвид, че въпреки стабилния спад в темповете на преждевременното напускане на училище през последното десетилетие, повечето държави-членки все още прилагат разпокъсан и недостатъчно координиран подход за справяне с проблема,
- Ж. като има предвид, че 24,1 % от всички 15-годишни лица в държавите-членки не умеят да четат добре,
- З. като има предвид, че четенето е основен инструмент за всеки млад човек, за да напредва във всички академични дисциплини, но също така за да се интегрира в света на труда, да разбира информацията и да я анализира, да общува правилно и да участва в културни дейности, и като има предвид, че поради това е необходимо да бъдат приложени специални мерки за преодоляване на пропуските в областта на четенето,
- И. като има предвид, че преждевременното напускане на училище има сериозни последици не само за икономическия растеж, европейската база от умения и социалната стабилност, но и за социалното сближаване на ЕС, тъй като то вреди на перспективите за професионално развитие, на здравето и на благоденствието на младите хора, като ниското равнище на образование е също така основна причина за бедността и отрицателните здравни показатели,
- Й. като има предвид, че преждевременното напускане на училище е основен фактор, допринасящ за безработицата, бедността и социалното изключване,

Характеристики на преждевременното напускане на училище

1. подчертава, че основите на бъдещото образователно развитие и благоденствие на детето се полагат в ранно детство и могат да спомогнат за внушаване на идеята за учене през целия живот, както и че ранното детство е период, през който отвореното отношение, изучаването на езици и изграждането на способност за социални връзки – качества от основно значение в бъдещото общество – следва да бъдат насърчавани, с цел да се улесни интеграцията на детето от най-ранна възраст както в училищната, така и в социалната среда, и по този начин да се води борба с преждевременното напускане на училище; повтаря призива, съдържащ се в резолюцията му относно ранните години на обучение в ЕС, за разработване на европейска рамка за услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, възможно най-рано, чрез развитие по-специално на безплатните обществени детски ясли и заведения за дневни грижи за деца;
2. отбелязва, че преждевременното напускане на училище е особено характерно за деца от бедни среди и среди в неравностойно положение и за деца от семейства на мигранти и че често е свързано с бедност и социална изолация;
3. предлага да бъде предоставена езикова подкрепа на учениците с мигрантски произход;
4. подчертава в тази връзка, че следва да се предприемат мерки, за да се даде възможност на децата с ромски произход и на децата без документи за самоличност да посещават училище;
5. отбелязва, че при децата с ромски произход 20 % въобще не се записват в училище, а 30 % преждевременно напускат училище; подчертава, че макар и преждевременното напускане на училище да е по-разпространено сред момчетата, отколкото сред момичетата, при традиционните ромски общности положението е по-специално, тъй като поради традицията на сключване на ранни бракове преждевременното напускане на училище от страна на момичетата (около 12–13 години) е по-често в сравнение с момчетата (около 14–15 години); посочва, че в случая с традиционните ромски общности съществува необходимост от допълнителни положителни мерки, за да се преодолее преждевременното напускане на училище, което е резултат от тези вредни традиционни практики;
6. отбелязва, че неефективните политики относно равновесието между професионалния и личния живот увеличават случаите на преждевременно напускане на училище и лоша успеваемост в училище като цяло и че е необходимо да се увеличат усилията за подобряване на тези политики;
7. отбелязва съществуването на цикъл между поколенията, т.е. силна тенденция децата на лица, напуснали преждевременно училище, на свой ред да напуснат преждевременно училище; подчертава, че структурата на семейството оказва значително влияние върху способността и мотивацията на децата да успеят в училище;
8. отбелязва, че по отношение на грижите в ранна детска възраст ролята на семейството и на близките взаимоотношения между деца и родители по време на ранното им детство са от изключително значение за гарантиране на правилното

интегриране в училище;

9. предупреждава за въздействието на специфични затруднения при ученето и свързаните с тях проблеми, които увеличават риска децата да напуснат училище;
10. насърчава държавите-членки да осигурят извънкласни и извънучилищни дейности за ученици, които срещат трудности при ученето, за да им дадат възможност да развият ключови умения, които са абсолютно необходими на пазара на труда;
11. посочва, че преждевременното напускане на училище може да се отрази отрицателно върху достъпа до висококачествено обучение през целия живот;
12. във връзка с това обръща внимание на проучванията в рамките на Програмата за международно оценяване на учениците (PISA) на ОИСР, които показват, че е по-малко вероятно учениците в образователни системи с по-малка степен на вертикална и хоризонтална диференциация да повтарят учебната година или да бъдат изключени от училище; подчертава констатацията на ОИСР, че учениците в неравностойно социално положение най-често повтарят учебната година или биват изключвани от училище;
13. подчертава констатацията на ОИСР, че ранният подбор на ученици за различните образователни модели увеличава социално-икономическото неравенство от гледна точка на възможностите за образование, без да води до каквото и да било подобрение на средните резултати във въпросните образователни системи;
14. във връзка с това обръща внимание на констатацията на ОИСР, че сравнителните резултати на системите за училищно образование в проучванията на PISA са повлияни отрицателно от практиките да се местят учениците от едно училище в друго заради лоши резултати, проблеми с поведението или специфични трудности при ученето и от разделянето на учениците в паралелки по всички предмети въз основа на способностите;
15. във връзка с това изтъква, че според ОИСР учениците в неравностойно социално-икономическо положение често се оказват в двойно неравностойно положение, тъй като посещават училища, които са засегнати от различни видове неравностойно социално-икономическо положение и в които има по-малко на брой и не толкова добре квалифицирани учители;

Необходимостта от индивидуализиран подход

16. заявява, че равенството при възможностите и избора на образование и достъпът до висококачествено образование за лицата от всички социални, етнически и религиозни среди, без разлика на пол и без оглед на увреждания на лицата, са жизненоважни за създаване на по-справедливо, по-равнопоставено и по-приобщаващо общество, което е жизнено, иновационно и интегрирано; подчертава ролята на обществените служби в тази връзка;
17. заявява, че училищното образование е един от най-добрите начини за предоставяне на всички на равен шанс за успех и на възможност да придобият знания и умения,

които им позволяват да се интегрират в света на труда, като по този начин се прекъсва цикълът между поколенията; призовава за по-добра координация на образователната помощ, за подобряване на достъпа до нея, както и за засилване на предоставянето на социални услуги и на оказването на подкрепа на семейството;

18. призовава за индивидуален и приобщаващ подход към образованието, още от ранното училищно възпитание и грижи, включващ при необходимост целева подкрепа за лицата, застрашени от преждевременно напускане на училище, по-специално за децата и младите хора с увреждания;
19. призовава за полагане на по-големи усилия, за да се гарантира, че от този индивидуален подход се възползват по-специално учениците, страдащи от трудности при ученето, причинени например от дислексия, диспраксия, дискалкулия, дефицит на внимание или хиперактивност;
20. отбелязва, че проблемите, водещи до преждевременно напускане на училище, често се коренят в средата извън училище и че те трябва да бъдат открити и разрешени;
21. предлага в средните и професионални училища да има педагогически съветници, отделно от учителския персонал, за да могат учениците с проблеми да се консултират с тях в обстановка на поверителност; подчертава, че педагогическите съветници трябва да са получили подходящо обучение и с тази цел да разполагат с ресурси за обучение през целия живот на специфични умения;
22. насърчава противодействието на възникващите проблеми на по-ранен етап от процеса на учене и предлага да бъдат въведени ефективни механизми за ранно предупреждение и последващи процедури, за да не се стига до влошаване на проблемите; посочва, че за да се постигне това, от решаващо значение са многостранното общуване и по-тясното сътрудничество между училищата, родителите и общностните лидери, както и местните мрежи за подкрепа с включване при необходимост на училищните медиатори;
23. счита, че следва да се предлагат консултантски услуги за родители с оглед на влиянието на семейството върху образователното и социалното развитие на учениците;
24. подчертава, че честа причина за неуспех сред децата и младите хора е фактът, че училищните програми не са съобразени с нуждите на живота на децата и техните социално обусловени интереси; посочва, че твърде конкретната и уеднаквена образователна система затруднява индивидуалната работа с учениците в училище и връзката на училището с ежедневните потребности;
25. подкрепя по-добри схеми за професионално ориентиране и висококачествен трудов опит, както и културни и образователни посещения и обмени, организирани от училищата, включително представянето на предприемачески дейности, за да се премахне тайнствеността на света на труда за учениците, като по този начин се гарантира, че имат възможност да направят напълно информиран избор на професия; подчертава, че съветниците по професионално ориентиране трябва да получават подходящо обучение, за да проявяват инициатива по отношение на

лицата, за които съществува потенциален риск от преждевременно напускане на училище;

26. признава необходимостта от ясни политики за интегриране на учениците със сетивни увреждания в обикновените училища и призовава държавите-членки да се откажат от политики, основани на отделно специално образование;
27. посочва отново изключително важната роля на доброволческия сектор за насърчаване на социалната интеграция и призовава държавите-членки да използват във възможно най-широка степен Европейската доброволческа служба като фактор в личностното, образователното и професионалното развитие;
28. препоръчва създаването на наставнически програми в училищата, с цел учениците да се запознаят с бивши ученици, по-специално за да обменят мнения относно различни възможности за образование и професионална ориентация;
29. признава, че повтарянето на учебната година може даzakлейми учениците с трудности и не води непременно до по-добри резултати; подчертава, че ограничаването на повтарянето на учебната година в държавите-членки, в които това е широка практика, и замяната му с индивидуална гъвкава подкрепа е по-ефективен начин за справяне с преждевременното напускане на училище;
30. изтъква, че информационните и комуникационните технологии (ИКТ) могат да имат положително въздействие при структурирани условия на преподаване и могат да насърчават мотивацията и ученето; предлага държавите-членки да насърчават и подобряват достъпа на учениците до ИТК от първите им години в училище и да създават програми за обучение на учители;
31. отбелязва, че социалният и финансовият натиск върху семействата в неравностойно положение може да принуди учениците да напуснат преждевременно училище, за да влязат на пазара на труда и да допълват семейните средства; призовава държавите-членки да обмислят въвеждането на система за финансова подкрепа въз основа на доходите за нуждаещите се лица, с цел борба с този проблем; призовава държавите-членки да предоставят икономическа помощ на родителите, които отдават време и любов на децата си при отглеждането им и гарантират бъдеща полза за обществото, като инвестират в човешки капитал, което твърде често се подценява;
32. предлага въвеждането на други преразпределителни мерки, като например предоставяне на безплатна храна в училище, учебници и необходимо спортно оборудване, за да се намали отражението на социалното неравенство, като също така се води борба с опасностите от заклеймяване на тези ученици;
33. посочва, че следва да се предлага допълнителна подкрепа на лица с увреждания, с цел да се намали рискът от преждевременното им напускане на училище и да се гарантира, че получават подходяща квалификация;
34. подчертава решаващото значение на висококачествените държавни образователни системи, където ученето е безплатно и достъпно за всеки и се провежда в безопасна

и благоприятна среда;

35. призовава за полагане на специални усилия с цел предотвратяване и справяне с тормоза и насилието в училище;
36. припомня значението на увеличаване на броя на учениците, завършващи първата част на средното образование, като по този начин се насърчава постигането на основни умения;

Споделена отговорност

37. подчертава, че има много заинтересовани лица, които могат да предприемат мерки срещу преждевременното напускане на училище от страна на децата; посочва, че в тези лица се включват не само родителите и всички участници в образованието, но и публичните органи на местно и национално равнище, и призовава за по-тясно сътрудничество между всички тях, заедно с местните здравни и социални служби; отбелязва, че един обединен подход може да бъде ефективен за подпомагане на съответните лица да преодолеят многобройните пречки пред получаването на образование и наемането на работа; във връзка с това подчертава значението на стипендиите за обучение, които позволяват на децата в неравностойно положение да упражняват същите права, както другите деца;
38. насърчава държавите-членки да предприемат мерки за противодействие на стереотипите на лицата от най-неравностойните социално-културни среди, които на ранен етап ги насочват към кратки курсове за професионално обучение, въпреки образователните постижения на децата им;
39. предлага стратегиите за преждевременно напускане на училище да вземат като начална точка анализ, изготвен от съответните органи на местно и регионално равнище, в който да се разгледат основните причини за преждевременното напускане на училище, като се обхванат различни групи от ученици, училища, региони и общини;
40. подчертава необходимостта от укрепване на специалните отношения между **родители** и деца, тъй като те са от жизненоважно значение за развитието и бъдещата стабилност на децата и техния плавен напредък в училище; подчертава, че отглеждането на малки деца представлява добавена стойност за обществото и дава възможност да се намалят разходите, свързани с младежката престъпност, престъпността, депресията и други проблеми, предизвиквани от загубата на стабилност, която води до преждевременно напускане на училище от страна на децата;
41. подчертава, че младите хора, включително лицата, напуснали преждевременно училище, трябва да участват в дискусии относно разработването и прилагането на политиките и програмите за преждевременно напускане на училище; отбелязва, че активното участие на ученици, например чрез ученически съвети, може да ги мотивира чрез засилване на чувството им на „включване“ в дебатите, които са посветени на въпроса за собствения им академичен успех;

42. подчертава необходимостта от подробен преглед на ефективността на действащите национални стратегии като възможен източник на информация за обмен на опит и най-добри практики между държавите-членки;
43. предлага държавите-членки да държат родителите отговорни за образованието на децата им, докато последните достигнат 18 години, като по този начин се разширява задължителното посещаване на училище с две години – от навършване на 16 години на детето до навършване на 18 години – или до края на средното образование;
44. признава, че може да бъде трудно да се опишат на едно място интервенциите, извършвани в държавите-членки от различни участници, но че това следва да се насърчава с цел обмен на добри практики; подчертава необходимостта от по-добра координация между тези разнообразни служби в целия ЕС, както и от по-добра координация между националните, регионалните и местните органи в рамките на в държавите-членки;
45. призовава Комисията и държавите-членки да създават и развиват политики, които биха допринесли за ранното идентифициране на тези ученици, които са изложени в най-голяма степен на риск от преждевременно напускане на училище;
46. отбелязва, че целевото предоставяне на висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст от високо подготвени специалисти води до намаляване на преждевременното напускане на училище;
47. насърчава държавите-членки да инвестират в обучението на учители и в квалифициран персонал както за предучилищното, така и за задължителното образование и редовно да преразглеждат и модернизират образователните системи и програми с цел непрекъснато развитие на уменията на учителите; подчертава, че е важно децата да навлизат в училищната среда от ранна възраст, и предлага в училищата да се назначават помощник-учители, които да работят с учениците, изпитващи трудности, и да помагат на учителите в тяхната работа, както и помощен персонал, който да оказва помощ на учениците с увреждания, които получават образование в стандартни учебни заведения или в учебни заведения, адаптирани за тяхното увреждане;
48. посочва основното значение на допълнителното помощно преподаване за подпомагането на учениците със затруднения при ученето, както и на насърчаването и подкрепата за учениците, които се чувстват обезсърчени и изоставени от своите училища и семейства; настоятелно призовава държавите-членки да инвестират в обучение и социално подпомагане за родители, решили да останат вкъщи, за да се грижат за малките си деца;
49. припомня на държавите-членки тяхното задължение да представят национални планове за действие и призовава Комисията да представи пред Парламента проучване и оценка на посочените планове за действие в срок от една година;
50. подчертава, че добрите отношения между учители и ученици са изключително важни за приобщаването на младите хора към процеса на учене; поради това насърчава държавите-членки да инвестират в подходящо обучение за учителите, за

да се гарантира, че те притежават необходимите умения, за да приобщат и мотивират учениците си;

51. призовава институциите за обучение на учители да съставят програми за непрекъснато развитие на уменията на учителите, включващи работа с „рискови“ групи ученици, при които има високо равнище на отсъствие и липсва мотивация за учене, в областта на педагогическите, психологическите и методологическите дейности, както и да предоставят на учителите и родителите повече ръководства по методология;
52. посочва необходимостта от използване на педагогическа терапия с помощта на образователни и педагогически ресурси, за да се преодолеят причините за затрудненията на децата при ученето и техните симптоми с цел премахване слабата успеваемост в училище и последиците от нея;
53. признава, че учителите се нуждаят от социални умения и от време, за да разпознават и подкрепят различни стилове на учене, както и от свобода и пространство, за да възприемат, в съгласие с учениците, различни методи на преподаване и учене;
54. посочва, че учениците трябва да са осведомени възможно най-рано за възможностите за професионална реализация, с които разполагат, и предлага училищата и университетите да създават партньорства с местни органи, организации и сдружения, чрез които да се дава възможност на учениците да се срещат със специалисти от различни области и също така да научават повече за предприемаческата дейност;
55. подчертава, че е важно класовете и групите да имат подходящ размер и учебната среда да стимулира и приобщава младите хора;
56. посочва освен това, че честите промени на класните учители, използването на училищна система на две смени и зле подготвените седмични учебни програми също имат неблагоприятни последици за способността на учениците да учат ефективно и насърчават отрицателно отношение към задължителното образование;

Различни подходи на учене

57. признава универсалното право на учене през целия живот, което включва не само формалното, но и неформалното и самостоятелното учене;
58. призовава държавите-членки и регионалните правителства с правомощия в областта на образованието да признават и валидират знанията, придобити неформално и самостоятелно, като по този начин се улеснява връщането на хората в образователната система;
59. признава ползите от спорта, културните дейности, доброволческата дейност и активното гражданство за създаването на форум за неформално образование и учене през целия живот;
60. подчертава, че разнообразните образователни модели, комбиниращи

общообразователно и професионално обучение, са важни за учениците, и изразява убеждение, че е благоразумно двата типа обучение да се комбинират в зависимост от възрастта и силните страни на учениците, с което на учениците се предоставят най-добри възможности за достъп до качествени работни места; в това отношение посочва, че е важно да се насърчават връзките между образователната система и света на труда, както и между системите за обучение; подчертава освен това значението на възможностите за учене на втори европейски език, с цел да се улесни мобилността на младежта и да се мотивират младите хора да развиват интереси и перспективи извън непосредствената си среда;

61. подчертава добавената стойност на предназначенията за родители инициативи и програми, които им позволяват да възприемат подход, основан на учене през целия живот, за да подобрят образованието си и по този начин да подобрят преподаването и ученето с децата у дома;
62. призовава да се модернизират ресурсите в училищата с цел използване на потенциалните предимства от компютризираните методи на преподаване, както и да се отдели внимание на квалификациите, които са необходими за работните места на бъдещето, като например владеенето на езици или компютърната грамотност;
63. призовава държавите-членки да вземат предвид изискванията на пазара на труда и да предприемат мерки за повишаване на статуса на професионалните квалификации, като същевременно засилват сътрудничеството между институциите за професионално обучение и предприятията, за да могат учениците с различни способности да ги възприемат като реална възможност;
64. подчертава, че принципът „придобиване на умения за учене“ следва да бъде в центъра на всички учебни програми; отбелязва, че методите за активно преподаване са изключително важни за приобщаването на повече млади хора към процеса на учене и за насърчаването им да задълбочат знанията си, и препоръчва да се включат нови технологични приложения, като предлаганите от „интернет на предметите“, за да се подобри тяхната мотивация и успеваемост;
65. подчертава значението на развитието и подпомагането на дейности извън образователната система; счита, че достъпът на всички до извънучебни дейности, било то спортни, културни или просто развлекателни дейности, може да намали процентите на отсъствие от училище и на преждевременно напускане на училище и е особено важен за развитието на децата;
66. подчертава, че извънучебните дейности следва да се развиват в рамките на училищата, тъй като това помага да се създаде положителен образ на училищната среда; признава, че предоставянето на повече стимули на учениците да ходят на училище е начин за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;
67. признава ролята, която младежките организации изпълняват при предотвратяването на преждевременното напускане на училище, тъй като предлагат неформално образование, което предоставя на младите хора важни умения, чувство на отговорност и по-голямо самоуважение;

68. признава, че във всички държави-членки на ЕС рядко се достигат подходящи равнища на езикова и математическа грамотност от всички ученици, което допринася за преждевременното напускане на училище; подчертава, че държавите-членки следва спешно да определят цели, за да гарантират, че при завършването на началното училище всички ученици могат да четат, да пишат и да решават аритметични задачи на подходящото за тяхната възраст ниво; освен това счита, че държавите-членки следва да създадат и допълнителни схеми за езикова и математическа грамотност, за да позволят на учениците, които имат пропуски в тези основни умения през формалното си образование, да ги наваксат възможно най-бързо;

Решения за предоставяне на втори шанс

69. призовава държавите-членки да намерят начини за реинтегриране на преждеременно напусналите училище в училищната система чрез прилагането на подходящи програми, като например училища за „втори шанс“, които да предлагат адаптирана учебна среда, позволяваща на младите хора да възвърнат увереността в себе си, както и в способностите си за учене;
70. отбелязва, че за да се гарантира, че тези мерки за реинтеграция ще достигнат до най-нуждаещите се, следва да бъдат въведени подходящи разпоредби за идентификация и наблюдение на съответните ученици, за повишаване на осведомеността и за измерване на резултатите;
71. подчертава, че най-висок процент на реинтеграция постигат програми, насочени към индивидуалните потребности на преждеременно напусналите училище; призовава образователните институции да се съобразяват с потребностите и да зачитат правата на отделните лица, когато разработват програми за тях;
72. подчертава необходимостта от организиране на дейности на местно равнище, за да се насърчават хората да се върнат в училище и да се поощряват благоприятни условия за тези, които са напуснали училище преждеременно и възнамеряват да се върнат;
73. отбелязва, че е проведен много малък брой оценки на различните мерки за реинтеграция в държавите-членки; поради това призовава държавите-членки да наблюдават и оценяват програмите си за реинтеграция и да определят цели за подобрене;
74. подчертава необходимостта от анализ на явлението повтаряне на учебната година и неговото влияние върху процента на преждеременно напусналите училище, като се подчертае значението на индивидуалните програми за отделните ученици;
75. настоятелно призовава държавите-членки да създадат повече училища за „втори шанс“, като подобрят съдържанието на учебните им програми и материалното и техническото им оборудване и повишат капацитета на наличния педагогически персонал, като се има предвид, че тези училища се оказват важен инструмент за реинтеграция на лицата, които са се изплъзнали от обсега на официалната образователна система;

Образователната система и трудовата заетост

76. отбелязва, че намаляването на преждевременното напускане на училище до не повече от 10 %, с което се изпълнява основната цел на стратегията „ЕС 2020“, би оказало въздействие върху намаляването на младежката безработица и върху повишаването на равнището на заетост, тъй като понастоящем 52 % от преждеременно напусналите училище са безработни, а според научните прогнози през следващите години броят на работните места за нискоквалифицирани и неквалифицирани работници ще намалее още повече; посочва, че с понижаването на процента на преждеременно напусналите училище само с 1 % биха могли да бъдат „спечелени“ 500 000 квалифицирани потенциални работници и служители;
77. счита, че преждевременното напускане на училище се превръща в пропуснати възможности за младите хора и загуба на социален и икономически потенциал за ЕС като цяло; подчертава факта, че в допълнение към въздействието на настоящите демографски промени, европейските страни не могат да си позволят тази огромна загуба на талант, и подчертава, че тази тенденция следва да се разглежда в контекста на пазара на труда и на равнището на конкурентоспособност на ЕС, при които се наблюдава предпочитание в полза на притежателите на по-високи образователни квалификации; посочва, че по този начин подобряването на образователното равнище ще способства за обръщане на тази тенденция, като по-високите нива на уменията ще допринесат за „интелигентен растеж“, а справянето с един от главните рискови фактори за безработицата и бедността ще създаде предпоставки за „приобщаващ растеж“;
78. подчертава връзката между преждевременното напускане на училище и младежката безработица; отбелязва, че повече от половината от преждеременно напусналите училище в ЕС са били безработни през 2009 г. и че преждевременното напускане на училище може да доведе до прекалена зависимост от несигурни работни места, както и до изостряне на проблема със структурната безработица сред по-голямата част от населението;
79. отбелязва, че е по-малко вероятно преждевременното напусналите училище да участват активно в социална и икономическа предприемаческа дейност, което има отрицателни последици за икономиката и обществото;
80. подчертава значението на борбата с преждевременното напускане на училище, не на последно място с оглед на демографските тенденции в ЕС;
81. отбелязва, че дългосрочните икономически и социални последици от преждевременното напускане на училище създават значителен риск от бедност и че борбата с него е начин да се предотврати социалната изолация сред младите хора; поради това счита, че намаляването на броя на преждеременно напусналите училище е мярка от ключово значение за постигането на целта – съгласно стратегиите както на национално, така и на европейско равнище – за преодоляване на риска от бедност за най-малко 20 милиона души, и настоятелно призовава държавите-членки да не намаляват горната възрастова граница за завършване на задължителното образование;

82. призовава работодателите, когато това е възможно, да насърчават младите работници, които не са получили средно образование, да се дипломират, като въведат вътрешни политики, позволяващи на персонала да съвместява учене и работа; във връзка това отбелязва необходимостта да се насърчава участието на учащите в програмата Леонардо да Винчи;
83. поради това призовава държавите-членки да съставят възможно най-бързо политики с оглед създаването на нови работни места, основани на нови умения;
84. подчертава необходимостта от адаптиране на образователните системи, за да отговарят на изискванията на пазара на труда; посочва, че при положение, че в бъдеще рядко ще има ситуации, при които човек ще прекарва целия си трудов живот в един-единствен сектор, учениците трябва да придобият широк кръг от способности, като например творчески способности, творческо мислене, общи умения и способност за бързо адаптиране и гъвкавост по отношение на променящите се условия и изисквания;
85. настоятелно призовава държавите-членки, с подкрепата на Комисията, да предприемат ефективни действия за регистриране на явлениято, свързано с лицата без работа, необхванати от образование и обучение, и за справяне с него;
86. предлага да се разширят възможностите за осъществяване на стаж в предприятия успоредно с продължаване на училищното образование;
87. подчертава, че държавите-членки следва допълнително да подобрят своите системи за образование и обучение с цел по-добро съчетаване на индивидуалните потребности и потребностите на пазара на труда, включително чрез справяне със свързаните с основните умения проблеми (езикова и математическа грамотност), насърчаване на професионалното образование и обучение и мерки за облекчаване на прехода между образованието и пазара на труда;
88. отбелязва, че момчетата по-често напускат училище преждевременно и че съществува риск от създаване на по-нисше съсловие от млади, безработни, нискообразовани или необразовани мъже с малки шансове да станат част от пазара на труда и обществото като цяло; настоятелно призовава държавите-членки да обръщат специално внимание на момчетата, които имат трудности с адаптирането към училищната среда, и да не намаляват горната възрастова граница за завършване на задължителното образование;
89. като има предвид, че случаите на краткосрочна и несигурна заетост са по-често срещани сред нискообразованите хора, призовава Комисията да гарантира, че усилията да се даде възможност на преждевременно напусналите училище да се върнат на пазара на труда винаги вървят ръка за ръка с програми за допълнително обучение с цел подобряване на техните перспективи за бъдеща заетост;
90. посочва, че инвестицията в преквалификация и модернизация на курсовете за професионално обучение е от съществено значение за подпомагане на интегрирането на преждевременно напусналите училище на пазара на труда;

91. подчертава необходимостта от актуализиране на уменията, предоставяни в рамките на техническото професионално обучение, и от по-ефективно съчетаване на предлаганите специализации с изискванията на пазара на труда, тъй като свързването на образованието и заетостта е неразделна част от справянето с преждевременното напускане на училище;
92. счита, че за да се борят с преждевременното напускане на училище, политиките в областта на образованието трябва да са свързани с политики, чиято цел е подпомагане на икономическото възстановяване и следователно създаване на постоянни работни места и предотвратяване на каквото и да било отпадане от образователната система, на краткосрочна и несигурна заетост, както и на ускоряване на „изтичането на мозъци“;
93. препоръчва обучението по нови информационни и комуникационни технологии, както и по езикови технологии да започва в ранна възраст, като се има предвид, че те са особено полезно средство на общуване, което младите хора имат способността да овладяват бързо;

Политиките на ЕС

94. приветства предложението на Комисията за препоръка на Съвета относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище, в което се предлага рамка за всеобхватни политики в тази област, анализ на причините за преждеременно напускане на училище на национално и местно равнище във всяка държава-членка, оценка на ефективността на съществуващите мерки и интеграция на мерките за превенция, намеса и компенсация с цел борба с това явление;
95. счита, че при зачитане на принципа на субсидиарност, една европейска рамка за всеобхватни стратегии за справяне с преждевременното напускане на училище би могла да предостави на държавите-членки полезни насоки за установяване на правилния подход към модернизирането на съществуващите политики и разработването на техните национални програми за реформи;
96. предупреждава, че възможните намаления на публичните разходи в сектора на образованието, свързани с икономическата криза и политиките на строги бюджетни ограничения, прилагани от държавите-членки, ще имат неблагоприятно въздействие, тъй като допълнително ще увеличат броя на преждеременно напусналите училище в ЕС;
97. подчертава, че инвестирането на повече финансови средства в борбата с преждевременното напускане на училище може да има като дългосрочен резултат предотвратяването на зависимостта на младите хора от социални помощи;
98. подкрепя предлагания в рамките на бюджета на ЕС за 2012 г. пилотен проект за младежта с цел предоставяне на гаранция за интегриране на младите хора, по-специално на преждеременно напусналите училище, на пазара на труда;
99. подкрепя целевото, ефективно и последователно използване на структурните фондове, по-специално на Европейския социален фонд, с оглед на изпълнението в

пълна степен на стратегиите за младежта, особено за преждевременно напусналите училище, с цел подпомагане на тяхното социално приобщаване по конкретни програми във всяка държава-членка, за да се гарантира качествено образование за всички и да се предотврати преждевременното напускане и отсъствието от училище;

100. отбелязва, че естеството на проблема с преждевременното напускане на училище се различава в отделните държави, а също и в рамките на регионите, и че следователно за него не съществува универсално решение;
101. приветства и подкрепя обявените от Съвета планове за социално „картографиране“ на преждевременно напусналите училище чрез събиране на данни от всички държави-членки; призовава Комисията да подкрепи тази инициатива;
102. настоятелно призовава държавите-членки да проведат задълбочен анализ на проблема с преждевременното напускане на училище, като вземат надлежно предвид изискванията за защита на личните данни, за да установят основните причини на национално, регионално и местно равнище;
103. при все това отбелязва, че за да се анализират основните причини за преждевременно напускане на училище, са необходими по-обширни, последователни и съгласувани данни от държавите-членки;
104. призовава за повече средства и за подобрен достъп до Програмата на ЕС за обучение през целия живот, която увеличава мобилността на учениците и учителите, засилва обмена на най-добри практики и допринася за подобряването на методите на преподаване и учене; призовава за по-ефективно използване на финансовите средства, предоставяни по структурните фондове на ЕС, с цел изпълнение на мерки за превенция на отсъствието от училище;
105. подчертава значението на Програмата на ЕС за обучение през целия живот и включените в нея четири подпрограми – Коменски, Еразъм, Леонардо да Винчи и Грундвиг, в частност програма Коменски, която изпълнява ключова роля в борбата с проблема с преждевременното напускане на училище;
106. призовава Комисията да насърчава по-голяма публичност на програмата за действия по Коменски във връзка с мобилността на отделните ученици, която може да допринесе за намаляване на преждевременното напускане на училище;

o

o o

107. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета и на Комисията, както и на правителствата и парламентите на държавите-членки.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Въведение

Преждевременното напускане на училище е сложно явление, което се явява огромно предизвикателство пред Европа. Затова ЕС започна да въвежда множество мерки и инструменти, с които да оказва по-добра подкрепа на държавите-членки при разработването на ефикасни и ефективни национални политики срещу това предизвикателство. Те включват съобщението на Комисията относно справянето с преждевременното напускане на училище, ново предложение за препоръка на Съвета относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище и водещата инициатива на Комисията „Младежта в движение“.

Освен това стратегията „Европа 2020“ очертава шест водещи цели за държавите-членки, една от които е намаляване на преждевременното напускане на училище с 10 % до 2020 г. Целта 10 % беше договорена от държавите-членки през 2003 г., но само седем от тях успяха да я достигнат. През 2009 г. 14,4 % от всички младежи в Европа на възраст между 18 и 24 години са напуснали преждеременно училище.

Повечето страни от ЕС са постигнали някакъв напредък в намаляването на броя млади хора, които напускат училище преждеременно или с ниска квалификация, и е налице видима и положителна промяна в техния подход към преждевременното напускане на училище, но въпреки това в настоящия доклад се твърди, че е необходимо да се направи много повече.

Кои са младите хора, които напускат училище преждеременно?

За да се определят лицата, които вече попадат в тази категория, и лицата, които потенциално могат да напуснат училище преждеременно, е задължително да се дефинира преждевременното напускане на училище. Не съществува обаче една единствена всеобща дефиниция на понятието, която да може да се приложи лесно към всички държави-членки на ЕС, организации и лица. В съобщението си относно справянето с преждевременното напускане на училище Комисията говори за преждеременно напускане на училище на лица на възраст между 18 и 24 години със завършено най-много основно образование. За яснота и последователност в целия доклад ще се използва определението на Комисията.

Не съществува типичен профил на лицата, напускащи преждеременно училище, нито пък стандартен показател, подсказващ, че има голяма вероятност дадени лица да отпаднат преждеременно. Лицата, напускащи преждеременно училище, са разнообразна група и не всички от тях напускат училище преждеременно по отрицателни причини. При все това настоящият доклад отбелязва, че някои групи се считат за по-рискови от други.

Ниските резултати са един от факторите, подсказващи преждеременно напускане на училище. В началните училищни години разликите в академичните резултати на учениците са по-слабо изразени. По-късно обаче тези различия стават все по-явни и учениците, на които ученето се отдава трудно, в някои случаи са все по-малко мотивирани да останат в училище. За разлика от тях учениците с високи резултати обикновено остават в училище независимо от външни фактори или обстоятелства.

Важно е да се отбележи, че ниската успеваемост не може да се разглежда изолирано, тъй като е неразривно свързана с други фактори като бедност, малтретиране и семейна среда. Проучванията показват например, че за деца на родители, които са с ниско равнище на образование или извършват нискоквалифицирана работа, съществува по-голяма вероятност да напуснат преждевременно училище. Когато семейството предоставя стабилна среда, където децата израстват, учат и се развиват, вероятността учениците да завършат училище е много по-голяма. И обратно, когато семейството не насърчава младите хора и не ги подкрепя в ученето, по-вероятно е те да напуснат училище преждевременно.

При преждевременното напускане на училище се наблюдават и други общи характеристики, например регионални различия и различия между градското и селското население. Процентът на преждевременно напусналите училище е много по-висок сред етническите и имигрантските малцинства, особено сред ромското население. Преждевременното напускане на училище се оказва също така явление, свързано с половете, като при момчетата вероятността да напуснат преждевременно училище е доста по-малка, отколкото при момчетата (съответно 13 % и 17 %).

Последици от преждевременното напускане на училище

Социалните и икономическите последици от високия процент преждевременно напуснали училище младежи са сериозни. Преждевременното напускане на училище се отразява отрицателно върху икономическия растеж, като поражда икономическа и социална нестабилност. Следователно мерките за овладяване на енергията и за развиване на уменията на младите хора са жизнено важни за бъдещото икономическо и социално развитие на държавите-членки. Счита се, че намаляването на средния процент на преждевременното напускане на училище в Европа само с 1 процентен пункт би създадо близо половин милион квалифицирани млади работници допълнително всяка година.

Установено е, че по време на целия трудов живот доходите на тези, които са напуснали училище без завършено средно образование, са значително по-ниски от доходите на завършилите средно образование. Образователната квалификация (или липсата ѝ) е сред основните показатели, които подсказват евентуална бедност. Лицата, напуснали преждевременно училище, притежават по-малко умения от тези, които са завършили училище, и затова имат значително по-малко възможности да влязат на трудовия пазар и често пъти заемат нископлатени, несигурни работни места със слаба перспектива за развитие. Затова предотвратяването на преждевременното напускане на училище потенциално може да разчупи цикъла на повтаряща се от поколение в поколение бедност и да подобри общия икономически растеж.

Преждевременното напускане на училище също така има по-непосредствени последици за обществото, тъй като е свързано с по-висок процент антисоциално поведение, бременност при непълнолетни момичета и употреба на наркотици.

Докладът признава, че не съществува едно единствено просто решение на проблема с преждевременното напускане на училище. Въпросът е комплексен и към него трябва да се подходи с разнообразни мерки и инициативи. Нито една мярка сама по себе си няма да е ефективна, ако не се допълва от други мерки.

Необходимостта от индивидуализиран подход

За справяне с преждевременното напускане на училище могат да бъдат използвани различни действащи лица, но вероятно учениците, учителите, родителите и други лица, които се интересуват, ще имат различни гледни точки. Настоящият доклад подчертава, че при определянето на мерките за справяне с преждевременното напускане на училище гледната точка и интересът на учениците следва да имат приоритет.

Интервенциите трябва да отчитат комплексните индивидуални потребности на лицата. Много младежи решават да напуснат общото за всички образование по лични причини като например тормоз в училище, а други поради социални проблеми като наркомании или бездомност. Настоящият доклад предлага във всяко средно училище да има педагогически съветник, за да могат учениците с лични проблеми да се консултират с него и да намират решения. Училищата играят не само образователна роля; те имат и отговорност да предоставят духовно наставничество. Признаването на тази функция за подкрепа може да бъде ключова стъпка към справянето с преждевременното напускане на училище.

При влизането в света на труда учениците не само трябва да се справят с лични трудности, но и могат да се окажат изправени пред плашеща перспектива. Затова докладът препоръчва създаването на мрежи за подкрепа, ориентирани към учениците, които да предоставят професионално ориентиране и съвети, включително поставяне на цели, обучение за дадена професия и консултации за професионалното развитие. Това не само ще премахне тайнствеността на света на труда за учениците, но и ще ги мотивира да си поставят цели и да работят за постигането им. Обединеното кралство дава пример за добра практика със своята много успешна Служба за връзки (Connexions Service), създадена през 2001 г. Целта на тази организация, обединяваща служби за младежта и една професионална служба, е да предоставя индивидуализирани съвети и подкрепа за младите хора. Тя е въвела редица нововъведения в подхода си към младежите и най-вече използва широко онлайн услуги.

Докладът показва ясно, че процесът на повторно интегриране на разочарованите млади хора в образованието трябва да започва възможно вай-рано. Отсъствието от училище, поведенческите проблеми и другите въпроси трябва да бъдат разглеждани веднага след като възникнат. Подобни трудности не могат да бъдат подценявани или пренебрегвани.

Училищни реформи

В някои случаи младите хора решават да напуснат образователната система, защото считат, че учебната програма не съответства на живота им или не е свързана с него. Всеки ученик е единствен по рода си и не всички отговарят на едни и същи методи на преподаване. Докладът призовава училищата да се откажат от традиционните форми на изпитване, при които бъдещето на ученика зависи от представянето му в един конкретен ден, и да се опитат да открият начини за оценяване на учениците през цялото време.

Ясно е, че не всички млади хора се интересуват от по-традиционните академични дисциплини и квалификации, и тези, които не проявяват интерес към традиционните учебни програми, са по-заstrasени от отпадане от училище. За да се справят с това, държавите-членки следва да предприемат стъпки за обновяване и разнообразяване на националните учебни планове, като

предоставят на учениците по-разнообразни образователни възможности. Структурните реформи са важни, за да могат младите хора да получат уменията и подготовката, която им е необходима за плавен преход към света на труда. Тук се включват уменията за разрешаване на проблеми, критичното оценяване на информацията и ефективното общуване. Една възможност, вече изпробвана в Испания, е да се насърчават по-здрави връзки и споразумения за партньорство между училища и местни дружества. Подобни схеми, които дават на учениците представа за трудовия живот, също така могат да им дадат и чувство за посока и да ги мотивират да работят повече.

От съществено значение е училищата да насърчават мобилността на учениците между различни образователни потоци, независимо дали академични, професионални или други. Предоставянето на по-голям избор на учениците в училище е важно не само за засилване на мотивацията им да не напуснат, но и за да получат те широки знания и съществени умения, необходими за по-нататъшното намиране на работа. Докладчикът счита, че принципът „придобиване на умения за учене“ следва да бъде ядрото на всички училищни политики и учебни планове.

Друга препоръка е училищата да подобрят съотношението между броя на учителите и на учениците, особено когато става въпрос за ученици с по-ниско равнище на образование. По-малкият брой ученици в клас при ученици със специални образователни нужди или поведенчески проблеми може да окаже положително въздействие върху процента на преждевременно напускащите училище. Такива ученици често се нуждаят от помощник-учители, които работят успоредно с учителите. Помощник-учителите са извънредно популярни в няколко държави-членки на ЕС, тъй като чрез тях може да се обърне по-голямо внимание на ученици, които имат нужда от допълнителна помощ, и учителите имат достатъчно време да работят с другите ученици.

На последно място, както докладчикът подчертава и в доклада относно ранните години на обучение в ЕС, предоставянето на висококачествени услуги за образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) за деца между 0 и 6 години е жизненоважен компонент от справянето с преждевременното напускане на училище. Ако децата започнат да учат рано, с това се полагат основите за тяхното успешно учене през целия живот, а инвестициите в услуги за ОГРДВ са по-рентабилни от инвестициите в който и да е друг етап на образование.

Връзки с родителите и с общността

Училищата не са единствените организации с отговорности за прилагането на политиките и програмите за предотвратяване на преждевременното напускане на училище. В доклада се заявява, че тази отговорност се носи и от местната общност. Необходими са ясни връзки между социалните служби и службите за подпомагане, неправителствените организации, частните организации, училищата и родителите, както и пресечни точки между националните политики и местните, по-тесни подходи. Установяването на мрежа от действащи лица от различни части на общността ще улесни хората да превъзмогнат множеството пречки пред образованието. Родителите и особено родителите на деца с увреждания следва да бъдат признавани като партньори с умения, които могат да работят заедно с учителите. Всички родители следва да могат да сътрудничат в образованието на децата си.

В Обединеното кралство доброволческият сектор и общностите имат особено големи

постижения в повишаването на успеваемостта на чернокожите младежи и младежите от етнически малцинства. Местните интервенции често използват иновативни и алтернативни методи за мотивиране на незаинтересовани младежи, например музика, драма, танци и спорт.

Решения за даване на „втори шанс“

Необходим е начин за повторно интегриране на преждевременно напусналите училище в образователната система. Едно решение е да се насърчават държавите-членки да създават „училища за втори шанс“ или „алтернативни“ училища. Те трябва да отговарят на потребностите на лица, много от които са напуснали училище като млади, защото са били разочаровани от образователната система. Те също така трябва да са гъвкави и да им позволяват да съвместяват ангажиментите, свързани с образованието, с работата и семейните задължения.

При все че предотвратяването на преждевременното напускане на училище е далеч по-ефективно в дългосрочен план, решенията за даване на втори шанс трябва въпреки всичко да останат неразделна част от стратегиите на държавите-членки за справяне с преждевременното напускане на училище.

14.7.2011

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО ЗАЕТОСТ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ

на вниманието на комисията по култура и образование

относно справянето с преждевременното напускане на училище
(2011/2088(INI))

Докладчик по становище: Nadja Hirsch

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по заетост и социални въпроси приканва водещата комисия по култура и образование да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

1. изразява съжаление, че понастоящем в ЕС делът на преждеременно напускащите училище е 14,4 % и че 17,4 % от тях са завършили само основно образование; отбелязва, че намаляването на преждевременното напускане на училище е цел на ЕС и държавите-членки от много години, но не е постигнат съществен напредък, като процентът на преждеременно напускащите училище в някои държави-членки е над 30 %; отбелязва огромните разлики в процента на преждеременно напускащите училище в различните държави-членки и трудността да се направят сравнения между различните региони и държави-членки от гледна точка на съответните контекстуални фактори – например миграционни движения и равнища на образование в семейството; изтъква, че тези деца най-често произхождат от среда с ниско равнище на образованост или неравностойно социално-икономическо положение и по-често са момчета, отколкото момичета; следователно призовава за по-силен ангажимент от държавите-членки и за по-стриктно наблюдение от страна на Комисията, с цел да се гарантира, че държавите-членки създават и изпълняват стратегии за намаляване на преждевременното напускане на училище; предупреждава, че възможните намаления на публичните разходи в сектора на образованието, свързани с икономическата криза и политиките на режим на строги бюджетни ограничения, прилагани от държавите-членки, ще имат неблагоприятно въздействие и допълнително ще увеличат броя на преждеременно напускащите училище в ЕС;

2. отбелязва, че при децата от ромски произход 20 % въобще не се записват в училище, а 30 % преждевременно напускат училище; подчертава, че въпреки че ранното напускане на училище е по-разпространено сред момчетата, отколкото сред момичетата, при традиционните ромски общности положението е по-специално, тъй като поради традицията на сключване на ранни бракове отпадането на момичетата от училище е по-често; посочва, че преждевременното напускане на училище от страна на момичетата от ромски произход става на по-ранна възраст (около 12–13 години) в сравнение с момчетата (около 14–15 години); подчертава, че в случая с традиционните ромски общности съществува необходимост от допълнителни положителни мерки, за да се преодолее преждевременното напускане на училище, което е резултат от тези вредни традиционни практики;
3. изтъква също така, че е изключително важно да се намали безработицата в ЕС, като се отговори на новите професионални изисквания и се насърчи наемането на млади хора, които да заменят възрастните;
4. счита, че преждевременното напускане на училище се превръща в пропуснати възможности за младите хора и загуба на социален и икономически потенциал за ЕС като цяло; изтъква факта, че в допълнение към настоящите демографски промени, европейските държави не могат да си позволят огромната загуба на таланти, и подчертава, че това следва да се разглежда в контекста на факта, че и пазарът на труда, и европейското равнище на конкурентоспособност ще са склонни да подкрепят притежателите на по-висока образователна квалификация; посочва, че по този начин подобряването на образователното равнище ще способства за постигане на целта, като по-високите равнища на квалификация ще допринесат за „интелигентен растеж“, а справянето с един от главните рискови фактори за безработицата и бедността ще създаде предпоставки за „приобщаващ растеж“;
5. отбелязва, че понижаването до не повече от 10 %, изпълнявайки основната цел на стратегията „Европа 2020“, би оказало въздействие върху намаляването на безработицата сред младежите и върху повишаването на равнището на заетост, тъй като понастоящем 52 % от преждевременно напускащите училище са безработни, а според научните прогнози през следващите години броят на работните места за нискоквалифицирани и неквалифицирани работници още повече ще намалее; изтъква, че понижаването на дела на преждевременно напускащите училище само с 1 % би могло да повиши броя на квалифицираните потенциални работници и служители с 500 000;
6. подчертава, че инвестирането на повече средства в борбата с преждевременното напускане на училище може да има дългосрочни последици за предотвратяване на зависимостта на младите хора от социални помощи;
7. подчертава значението на борбата с преждевременното напускане на училище, не на последно място с оглед на демографските тенденции в ЕС;
8. отбелязва, че дългосрочните икономически и социални последици от преждевременното напускане на училище водят до значителен риск от бедност, и че борбата с това явление е начин да се предотврати социалната изолация на младите хора; следователно счита, че намаляването на броя на преждевременно напускащите

училище е мярка от ключово значение за постигането на целта – в стратегиите както на национално, така и на европейско равнище – за преодоляване на риска от бедност за най-малко 20 милиона души, и настоятелно призовава държавите-членки да не намаляват горната възрастова граница на задължителното образование;

9. призовава следователно държавите-членки да изготвят възможно най-бързо политики с оглед създаването на нови работни места, основани на нови умения;
10. подчертава необходимостта от адаптиране на образователните системи, за да отговарят на изискванията на пазара на труда; изтъква, че при положение че в бъдеще рядко ще има ситуации, при които човек да прекара целия си трудов живот в един-единствен сектор, учениците трябва да придобият широк кръг способности, например творчески способности, творческо мислене, общи умения и способност за бързо адаптиране и гъвкавост към променящите се условия и изисквания;
11. счита, че Комисията следва да представи пред Парламента проучване и оценка на националните програми за реформи в срок от една година, въз основа на точни показатели, както и резултатите от наблюдението на развитието на различните равнища на образование в държавите-членки, като посочи средствата, използвани за справяне с безработицата, например стажове, програми за работа и обучение, професионално наставничество и др., включително прогнози за заетостта по сектори и степен на квалификация, както и да представя редовни доклади относно напредъка; настоятелно призовава Комисията да проведе проучване относно влиянието на съответните национални образователни системи върху процента на преждевременното напускане на училище; призовава оценката да бъде основана на специфичните национални, регионални и местни особености на преждевременното напускане на училище;
12. счита, че, при зачитане на принципа на субсидиарност, една европейска рамка за всеобхватни стратегии за справяне с преждевременното напускане на училище би могла да даде полезни насоки на държавите-членки за установяване на правилния подход към актуализирането на съществуващите политики и разработването на техните национални програми за реформи;
13. отбелязва, че проблемът с преждевременното напускане на училище се различава в отделните държави, а също и в рамките на регионите, и че следователно за него не съществува универсално решение;
14. подчертава значението на обмена на опит и най-добри практики на национално и европейско равнище с оглед на ефективната борба с преждевременното напускане на училище; по тази причина настоятелно призовава Комисията да насърчава сътрудничеството между държавите-членки и да подкрепя техните стратегии посредством обмен на опит, експертни знания и добри практики; подкрепя препоръката на Съвета, в която се предлага установяването на обща европейска рамка за ефективни и ефикасни политики за борба с преждевременното напускане на училище, включително идеята държавите-членки да приемат всеобхватни национални стратегии за борба с преждевременното напускане на училище до 2012 г.;

15. настоятелно призовава държавите-членки задълбочено да анализират проблема с преждевременното напускане на училище, като вземат предвид защитата на личните данни, за да установят основните причини на национално, регионално и местно равнище, както и за да разработят подходящи пакети от мерки за превенция, намеса и компенсиране, включително специални заведения или помощни училища за признати увреждания; счита, че стратегиите за справяне с преждевременното напускане на училище трябва да се основават на анализ на специфичните национални, регионални и местни измерения на явлението и че тези данни следва да служат за насочване на изследванията върху причините за изключително високия процент на отпадане от образователната система сред определени категории ученици и в регионите, общностите и училищата, които са най-засегнати;
16. припомня, че всеобхватните стратегии за борба с напускането на училище следва да включват комбинация от политики, координация между различни сектори на политиките и включване във всички политики на мерки, свързани с младите хора и децата;
17. призовава държавите-членки да организират програми за справяне с проблемите на наркоманиите и социалните патологии, както и превантивни програми, които да обръщат внимание на връзката между семейното положение и преждевременното напускане на училище;
18. настоятелно призовава държавите-членки, с подкрепата на Комисията, да предприемат ефективни действия за регистриране на явлението, свързано с лицата без работа, необхванати от образование и обучение, и за справяне с него;
19. изразява подкрепа за гъвкави, насочени към потребностите форми на обучение в училищата, и подчертава, че преди всичко началното образование и долните класове на средното образование трябва да се справят с това предизвикателство посредством ранна намеса, насърчаване на по-силни връзки с училищата и други мерки; счита, че преподавателите, училищните психолози и социални работници и всички заинтересовани страни следва да получат съответната квалификация за тази цел и да се ползват от висок стандарт на обучение през цялата си кариера, за да им се дава възможност да преориентират своята практика и по този начин да я съобразяват с новите изисквания, както и да участват активно в планирането, организирането, изпълнението и оценката на стратегиите за подпомагане на лицата, за които има риск от преждевременно напускане на училище или които вече са отпаднали от образователната система; следователно изтъква, че институциите за образование и професионално обучение трябва да обменят опит и изпитани и проверени практики и да разработват ефективни средства за подкрепа на застрашените от отпадане от образователната система ученици;
20. предлага да се разшири възможността за стажуване в предприятия успоредно с продължаване на училищното образование;
21. счита, че в контекста на ученето през целия живот ролята на семейството следва да се счита за толкова важна, колкото и тази на учителите;
22. призовава заинтересованите лица извън училище да създават мрежи, за да дадат

възможност на училищата по-ефективно да подпомагат учениците и да се справят с проблемите, които поставят децата в затруднено положение;

23. подчертава, че държавите-членки следва допълнително да подобрят системите за образование и обучение с цел по-добро съчетаване на индивидуалните потребности и потребностите на пазара на труда, включително чрез справяне със свързаните с основните умения проблеми (езикова и математическа грамотност), насърчаване на професионалното образование и обучение и мерки за облекчаване на прехода между образованието и пазара на труда;
24. насърчава държавите-членки да осигурят извънкласни и извънучилищни дейности за ученици, които срещат трудности при ученето и развиването на ключови умения, като се има предвид очевидната необходимост от тези умения на пазара на труда;
25. подчертава, че трябва да се гарантира, че решенията във връзка с политиката в областта на образованието се вземат на национално, регионално и местно равнище;
26. отбелязва, че всички деца имат еднакво достойнство от гледна точка на ученето и имат правото на основно образование; следователно подчертава, че личното положение на учениците, например пол, семейно положение, малцинствен или мигрантски произход, увреждане и специфични трудности при ученето (например дислексия, дисграфия и дискалкулция) трябва да се взема предвид и от самото начало тези ученици трябва да се поощряват по целенасочен начин и да им се осигурява съобразена със специфичните им потребности помощ при обучението, за да се избегне повторно възникване на социална изолация и риска от бедност посредством увеличаване на възможностите им за навлизане на пазара на труда; подчертава, че на децата без документи за самоличност трябва да се улесни достъпът до училищата; признава, че реформите в областите на политиката за интеграция и образователната политика не могат да се разглеждат отделно; във връзка с това предлага политики за премахване на сегрегацията, които имат за цел промяна на социалния състав на училищата „в неравностойно положение“, и подкрепя формите на положителна дискриминация като зоните с приоритет в областта на образованието и програмите, предоставящи целева подкрепа на училищата в региони в неравностойно положение; освен това изтъква, че както показват много проучвания, учебните заведения, които имат повече проблеми по отношение на съвместното съществуване и интеграцията между учениците, също така имат по-голям процент отпаднали ученици, и следователно подкрепя необходимостта от приобщаваща училищна среда; отбелязва също така, че неефективните политики относно равновесието между професионалния и личния живот увеличават случаите на преждевременно напускане на училище и лоша успеваемост в училище като цяло и че е необходимо да се полагат по-големи усилия за подобряване на политиките в областта на равновесието между професионалния и личния живот;
27. във връзка с това обръща внимание на проучванията в рамките на Програмата за международно оценяване на учениците (PISA) на ОИСР, в които е установено, че учениците в образователни системи с по-малка степен на вертикална и хоризонтална диференциация е по-малко вероятно да повтарят учебната година или да бъдат изключени от училище; подчертава констатацията на ОИСР, че учениците

в неравностойно социално положение най-често повтарят учебната година или биват изключвани от училище; подчертава констатацията на ОИСР, че ранният подбор на ученици за различните образователни модели увеличава социално-икономическото неравенство от гледна точка на възможностите за образование, без да води до каквото и да било подобрене на средните резултати във въпросните образователни системи;

28. във връзка с това обръща внимание на констатацията на ОИСР, че сравнителните резултати на системите за училищно образование в проучванията на PISA са повлияни отрицателно от практиките да се местят учениците от едно училище в друго заради лоши резултати, проблеми с поведението или специфични трудности при ученето и от разделянето на учениците в паралелки по всички предмети въз основа на способностите;
29. във връзка с това изтъква, че според ОИСР учениците в неравностойно социално-икономическо положение често се оказват в двойно неравностойно положение, тъй като посещават училища, засегнати от различни видове неравностойно социално-икономическо положение, в които има по-малко и не толкова добре квалифицирани учители;
30. отбелязва, че момчетата по-често напускат училище преждевременно и че съществува риск от създаване на нисше съсловие от млади, безработни, нискообразовани или необразовани мъже с малки шансове да станат част от пазара на труда и обществото като цяло; настоятелно призовава държавите-членки да обърнат специално внимание на момчетата, които имат трудности с адаптирането към училищната среда, и не одобрява намаляването на възрастта за започване на задължително училищно образование от страна на държавите-членки;
31. подчертава, че най-висок процент реинтеграция постигат програми, насочени към индивидуалните потребности на преждевременно напускащите училище; призовава институциите да отчитат потребностите и да зачитат правата на отделните лица, когато разработват програми за тях;
32. подчертава необходимостта да се има предвид, че повече момчета, отколкото момичета напускат преждевременно училище и че следователно в това отношение трябва да се предприемат повече мерки за момчетата, за да се подобрят техните шансове на пазара на труда;
33. настоятелно призовава да бъде улеснен преходът към заетост на преждевременно напускащите училище посредством специални индивидуални насоки за професионална ориентация, като посредством специални предложения им се предостави възможност за придобиване на свързани с работата умения и квалификации, както и да развият социални умения, на по-късен етап, с цел подобряване на възможностите им за наемане на работа и социално приобщаване и с цел възползване от възможностите за преквалификация или от мерки, които са равностойни на курсове; подчертава, че учениците от семейства без документи трябва да имат право да посещават училище;
34. подчертава необходимостта от организиране на дейности на местно равнище за

насърчаване на хората да се върнат в училище и за насърчаване на положителни условия за хората, които преждевременно са напуснали училище и възнамеряват да се върнат;

35. като има предвид, че случаите на краткосрочна и несигурна заетост са по-често срещани сред нискообразованите хора, призовава Комисията да гарантира, че усилията да се даде възможност на преждевременно напусналите училище да се върнат на пазара на труда винаги вървят ръка за ръка с програми за допълнително обучение за подобряване на техните перспективи за бъдеща заетост;
36. изтъква, че инвестицията в преквалификация и модернизация на курсовете за професионално обучение е от съществено значение за подпомагане на интегрирането на преждевременно напускащите училище на пазара на труда;
37. подчертава необходимостта членовете на образователната общност, в сътрудничество с родителите на учениците и научни експерти, да предприемат действия и да стартират инициативи с оглед на драстично намаляване на сплашването, насилието и расизма, основан на социално положение и раса в училищата, които водят до маргинализация на учениците, с което се създават условия за преждевременно напускане на училище;
38. настоятелно призовава държавите-членки да разпространят институцията на така наречените училища „втори шанс“, като подсилват съдържанието на учебните им програми и материалното и техническото им оборудване и повишат капацитета на наличния педагогически персонал, като се има предвид, че тези училища са възникнали като важен инструмент за реинтеграция на лицата, които са се изплъзнали от обсега на официалната образователна система;
39. подчертава необходимостта от актуализиране на уменията, предоставяни в техническото професионално обучение, и от по-ефективно съчетаване на предлаганите специализации с изискванията на пазара на труда, тъй като свързването на образованието и заетостта е неразделна част от справянето с преждевременното напускане на училище;
40. отбелязва, че ефективната политика за справяне с явлението преждевременно напускане на училище следва да включва всички степени на образование, да се проследява и изработва въз основа на местни, регионални, социални и индивидуални критерии в три области, а именно превенция, намеса и компенсиране;
41. подкрепя предлагания в рамките на бюджета на ЕС за 2012 г. пилотен проект за младежта с цел въвеждане на „гаранция за младежта“ за интегриране на младите хора и по-специално на преждевременно напускащите училище на пазара на труда;
42. подчертава необходимостта от анализ на явлението повтаряне на учебната година и неговото влияние върху преждевременното напускане на училище, като се подчертае значението на индивидуалните програми за отделните ученици;
43. счита, че за да се борят с преждевременното напускане на училище, политиките в областта на образованието трябва да бъдат свързани с политики, чиято цел е

подпомагане на икономическото възстановяване и следователно създаване на постоянни работни места и предотвратяване на каквото и да било отпадане от образователната система, на краткосрочна и несигурна заетост, както и предотвратяване на ускоряването на „изтичането на мозъци“;

44. подкрепя целевото, ефективно и последователно използване на структурните фондове, по-специално на Европейския социален фонд, за изпълнение в пълна степен на стратегиите за младежта, в частност за преждевременно напускащите училище, с цел подпомагане на тяхното социално приобщаване по конкретни програми във всяка държава-членка, за да се гарантира качествено образование за всички и да се избегне преждевременното напускане и бягството от училище;
45. препоръчва обучението по нови информационни и комуникационни технологии, както и по езикови технологии, да започва в ранна възраст, като се има предвид, че те са особено полезно средство на общуване, което младите хора имат способността да овладяват бързо;
46. подчертава, че и на преждевременно напускащите училище следва да се даде достъп до фондовете на ЕС и програмите за мобилност, независимо от статута им на лица „извън официалната образователна система“; призовава Комисията и държавите-членки да наблюдават дали преждевременно напускащите училище и организациите, които работят с тях, използват тези програми.

РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ

Дата на приемане	13.7.2011г.
Резултат от окончателното гласуване	+: 46 -: 3 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Regina Bastos, Edit Bauer, Pervenche Berès, Mara Bizzotto, Philippe Boulland, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Sergio Gaetano Cofferati, Marije Cornelissen, Karima Delli, Proinsias De Rossa, Frank Engel, Sari Essayah, Ilda Figueiredo, Thomas Händel, Roger Helmer, Nadja Hirsch, Stephen Hughes, Danuta Jazłowiecka, Martin Kastler, Ádám Kósa, Patrick Le Hyaric, Olle Ludvigsson, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Óry, Siiri Oviir, Rovana Plumb, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu
Заместник(ци), присъствал(и) на окончателното гласуване	Georges Bach, Raffaele Baldassarre, Jürgen Creutzmann, Kinga Göncz, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Antigoni Papadopoulou, Evelyn Regner, Emilie Turunen, Peter van Dalen, Cecilia Wikström
Заместник(ци) (чл. 187, пар. 2), присъствал(и) на окончателното гласуване	Ashley Fox, Marit Paulsen

РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ

Дата на приемане	5.10.2011 г.
Резултат от окончателното гласуване	+: 24 -: 1 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Magdi Cristiano Allam, Maria Badia i Cutchet, Zoltán Bagó, Malika Benarab-Attou, Lothar Bisky, Jean-Marie Cavada, Silvia Costa, Santiago Fisas Ayxela, Mary Honeyball, Cătălin Sorin Ivan, Morten Løkkegaard, Marek Henryk Migalski, Katarína Neveďalová, Doris Pack, Chrysoula Paliadelis, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Marietje Schaake, Marco Scurria, Hannu Takkula, Sampo Terho, László Tőkés, Helga Trüpel, Sabine Verheyen, Milan Zver
Заместник(ци), присъствал(и) на окончателното гласуване	Ivo Belet, Nessa Childers, Seán Kelly, Iosif Matula
Заместник(ци) (чл. 187, пар. 2), присъствал(и) на окончателното гласуване	Jacky Hénin